מערך פעילות

המצב החברתי בקומונה

משך: שעה וחצי **קהל יעד:** ש״שנים

עזרים: מקרן + מסך, פתקים בשני צבעים (ורוד וכחול), עטים, בריסטול

המערך מנוסח בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד, אך מיועד לכל המגדרים

רציונל

במערך זה נבקש לעסוק בקומונה כקבוצה ובמצב החברתי בה, באמצעות צפייה בסרטון המביא את סיפורה של רותם, שבמהלך שנת השירות חוותה פגיעה חברתית רגשית קשה מצד חבריה לקומונה. בעקבות פגיעה זו רותם עזבה את שנת השירות, והיא סובלת מגמגום עד היום (כשנתיים לאחר המקרה).

הסיפור של רותם הוא "מקרה קיצון", אך הוא נוגע בסיטואציות חברתיות ובאתגרים הקיימים בשנת השירות: התאגדות של הקבוצה אל מול היחיד, חוסר ההפרדה בין "החוץ" ל"בית", תחרותיות ושיפוטיות בין חברי הקומונה ועוד. דרך הסיפור של רותם ניתן לדבר על המצב החברתי בקומונה היום, "להאיר פינות חשוכות" ולהיטיב את היחסים בין חברי הקומונה.

מטרות

- ✓ עיסוק במצב החברתי בקומונה היום.
- ✓ עיסוק בשאלה מה היינו רוצים לשמר ומה עלינו לשנות בהקשר זה.

מהלך

1 פתיחה

נשב במעגל. נאמר שבמפגש זה נעסוק במצב החברתי בקומונה. נתחיל את המפגש בצפייה בסרטון "מה גרם לרותם להתחיל לגמגם בגיל 19?":

לצפייה בסרטון ←

לאחר הצפייה נאמר שבסרטון מתוארת פגיעה חברתית רגשית קשה ומתמשכת, הבאה לידי ביטוי בצורה של גמגום הפוגע בשטף הדיבור. דיבור ושפה ממלאים חלק מרכזי בחיינו: דרך השפה אנו יוצרים ומשמרים אינטראקציות בין־אישיות, והיכולת להשתמש

בשפה היא אמצעי מרכזי לתקשר את עולמנו הפנימי, ללמוד ולהתפתח. במקרה של רותם, הגמגום נבע מקושי רגשי־חברתי שבא בעקבות יחסים עכורים, חוסר ביטחון, יחס מזלזל, בריונות גלויה וסמויה, לחץ וחוסר הערכה עצמית.

אמנם סיפורה של רותם הוא "מקרה קיצון", אך הוא נוגע במרכיבים הקיימים בכל שנת שירות: האתגר בעבודה יחד כצוות, חוסר ההפרדה בין "החוץ" (העשייה במסגרת) ל"פנים" (הקומונה), שיפוטיות ותחרותיות בין חברי הקומונה, התאגדות של הקבוצה אל מול היחיד ועוד.

נשאל את המשתתפים

- מה הרגשתם כשצפיתם בסרטון?
- האם היה אפשר לשנות את המצב המתואר בסרטון? כיצד?
- האם יש אלמנטים בסרטון שזיהיתם גם בקומונה שלנו (סיטואציות/אתגרים דומים)? כיצד התמודדתם איתם?

2 סיטואציות חברתיות בקומונה

כעת נחלק את הקבוצה לזוגות. כל אחד מבני הזוג מעלה סיטואציה חברתית משמעותית מתוך חיי הקומונה (יכולה להיות מביכה/מכעיסה/מצחיקה/פוגעת ועוד) ומספר עליה במשך 5 דקות. לאחר מכן המנחה אומר בקול רם שאלה, וכל זוג מתייחס אליה (בינם לבין עצמם).

שאלות לזוגות

- איך היה לך לשמוע את הסיטואציה? מה הרגשת?
- האם היום אני רואה את הסיטואציה בצורה שונה?
- האם היה אפשר / היה צריך לנהוג אחרת?

נחזור למליאה, נבקש מהזוגות המעוניינים בכך לשתף בסיטואציות ובדיון שקיימו, ונקיים דיון רחב יותר עם שאר הקבוצה.

שאלות אפשריות

- האם הכרתם את הסיטואציה?
- מה הרגשתכם כלפיה?
- האם מדובר בסיטואציה המאפיינת את הקומונה שלכם?
- האם הייתם רוצים שסיטואציות כאלו יקרו בהמשך? (אם לא – מה צריך לעשות אחרת?)

3 עם הפנים קדימה

נחלק למשתתפים 2 פתקים בשני צבעים שונים (ורוד וכחול). נבקש מכל משתתף לרשום על הפתק הוורוד דבר שהוא אוהב בקומונה, ועל הפתק הכחול דבר שקשה לו בקומונה ושהיה רוצה לשנות (בהקשר של האקלים החברתי בקומונה – האווירה, היחסים וכו׳).

כעת נבקש מהמשתתפים, לפי הסדר, להניח במרכז המעגל את הפתקים הוורודים. נעבור עליהם וניתן את נקודת המבט שלנו לגבי הדברים שנכתבו. לאחר מכן נבקש מכל משתתף להניח מסביב לפתקים הוורודים את הפתקים הכחולים, וגם עליהם נעבור יחד: נבחן אילו נושאים חוזרים על עצמם, האם גם שאר חברי הקבוצה מזדהים עם הכתוב וכו׳.

לבסוף נבקש מהקומונה לבחור שלושה נושאים מרכזיים מתוך הפתקים הכחולים, שהם מעוניינים לשנות יחד כקבוצה. נרשום אותם על בריסטול ונתלה במקום מרכזי בקומונה.

הערה למנחה: ניתן להחליט גם על פעולות "קטנות", כמו: כולם אוכלים יחד ארוחת ערב, לא הולכים לישון כועסים וכו׳.

4 סיכום

נאמר שהאווירה בקומונה, ההרגשה של כל אחד בה וטיב היחסים ביניהם – תלויים בהם. אף פעם לא מאוחר מדי לשנות לטובה את היחס זה לזה ולהשקיע ב"יחד" הקבוצתי. לחיות יחד זה אתגר גדול, והדרך להצליח בו היא לראות את השני ולנהוג זה בזה בחמלה ובסבלנות.

סבב סיום: כל משתתף אומר משהו שהוא יוצא איתו מהמפגש (מחשבה/החלטה/רצון וכו׳).

מערכי פעילות נוספים ניתן למצוא במרכז ההדרכה של מחלקת שנת שירות